

Założenia prac nad poszczególnymi elementami Planu ochrony, stan rozpoznania, wstępne wnioski

ZWIERZĘTA

- **Zespół autorski Operatu:**
- dr hab. Halina Kucharczyk
- dr hab. Marek Kucharczyk
- dr hab. Jacek Rechulicz
- dr Krzysztof Pałka
- dr Michał Piskorski
- mgr inż. Krystian Ołdak
- mgr Paweł Szewczyk

Dotychczasowy stan rozpoznania

Stan rozpoznania poszczególnych komponentów fauny:

- Weryfikacja danych o występowaniu zwierząt w oparciu o dostępne materiały źródłowe – skupiono się nad inwentaryzacją najcenniejszych gatunków bezkręgowców i kręgowców (Polska Czerwona Księga Zwierząt, Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych)
- Wybrano i zinwentaryzowano 41 gatunków bezkręgowców z dwóch typów: Mollusca (1 gat.) i Arthropoda (40 gat. Insecta)
- Zinwentaryzowano stanowiska występowania kręgowców: ryb (31 gat.), płazów (11 gat.), gadów (6 gat.), ptaków (? gat.) i ssaków (36 gat.)

Zidentyfikowane źródła danych:

- Dość bogata literatura źródłowa pochodząca głównie z XX w.
- dane RDOŚ (plany zadań ochronnych obszaru Natura 2000 i inwentaryzacje wykonane dla potrzeb PZO i planów ochrony rezerwatów)
- Dane GIOŚ (wyniki monitoringu przyrody)
- Nadleśnictwo Janów Lubelski – stanowiska rzadkich gatunków

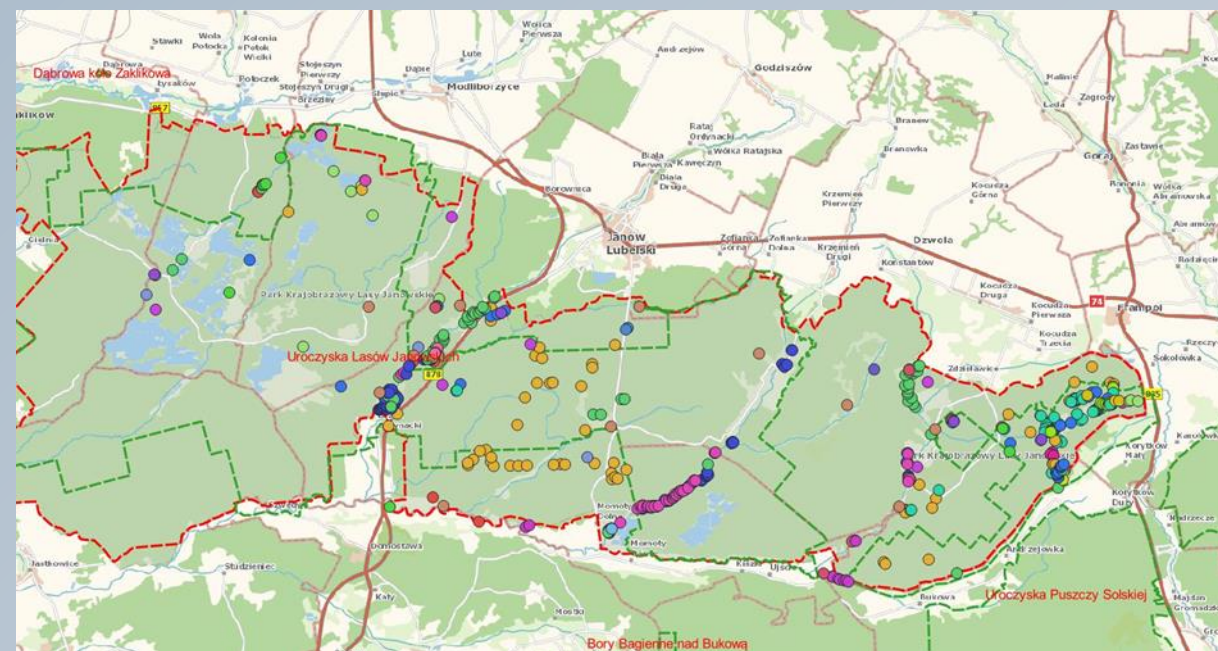
Prace diagnostyczne realizowane na potrzeby Planu ochrony

- Weryfikacja stanowisk występowania zwierząt wymienianych w ramach planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000, w rezerwatach przyrody oraz poza nimi,
- inwentaryzacja stanowisk bezkręgowców i kręgowców na obszarze Parku przy użyciu metod przyżyciowych powszechnie stosowanych w badaniach poszczególnych grup,
- aktualizacja danych dotyczących występowania gatunków specjalnej troski bezkręgowców i kręgowców,
- identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla zwierząt w siedliskach ich występowania.

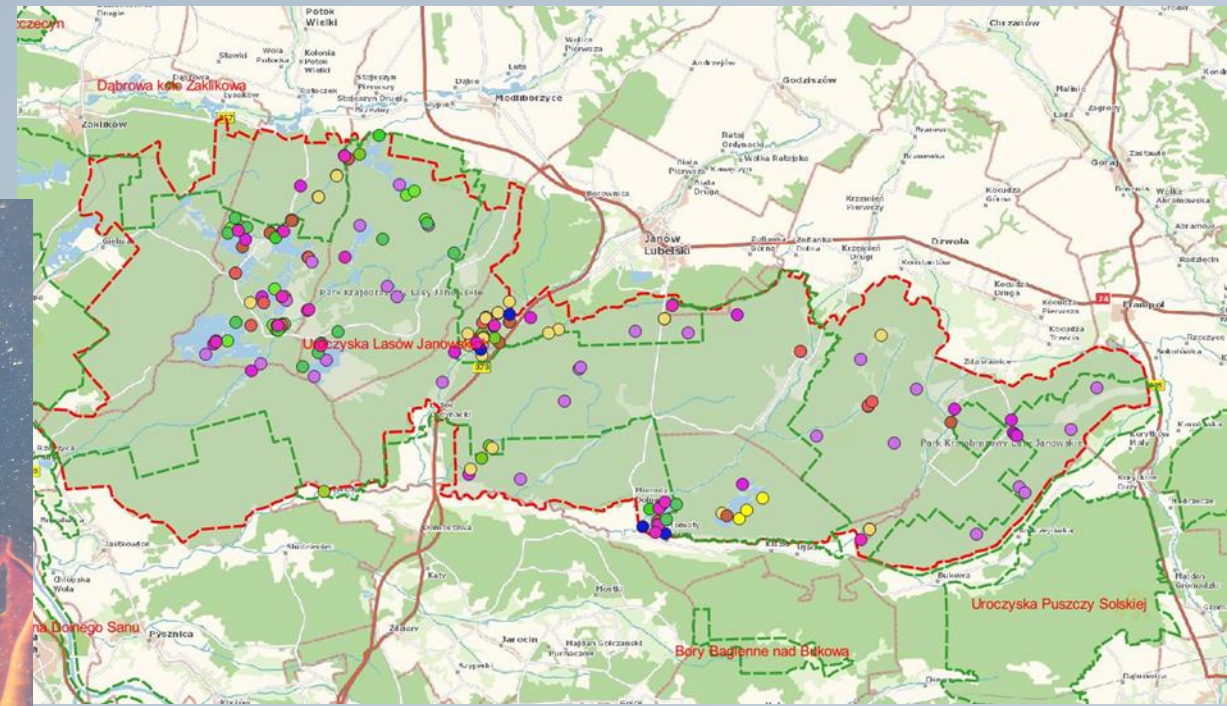
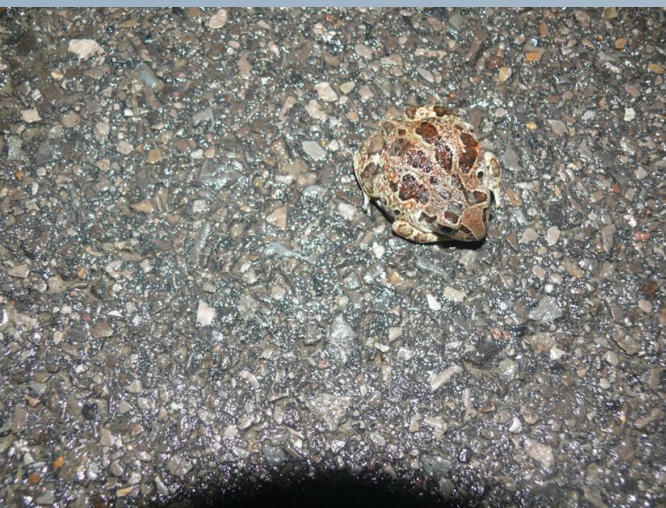
Bezkręgowce – 31 gatunków

1. **Ślimak winniczek** (ochrona częściowa)
2. **15 gatunków ważek** (trzy - iglica mała, trzepla zielona i zalotka większa pod ochroną ścisłą i trzy pod częściową), 10 gat. z kategoriami zagrożenia EN lub VU
3. **Modliszka zwyczajna** – ochrona ścisła, status zagrożenia EN/LC
4. **Siodlarka stepowa** – status zagrożenia VU
5. **Cztery gatunki chrząszczy** (trzy biegaczowatych – ochrona częściowa i zgniotek cynobrowy – ochrona ścisła)
6. **Sześć gatunków błonkoskrzydłych** (4 trzmiele i 2 mrówki, ozdobnica Forsslunda z kat. zagrożenia EN)
- 7. **13 gatunków motyli** (trzy pod ochroną ścisłą i pięć pod częściową)

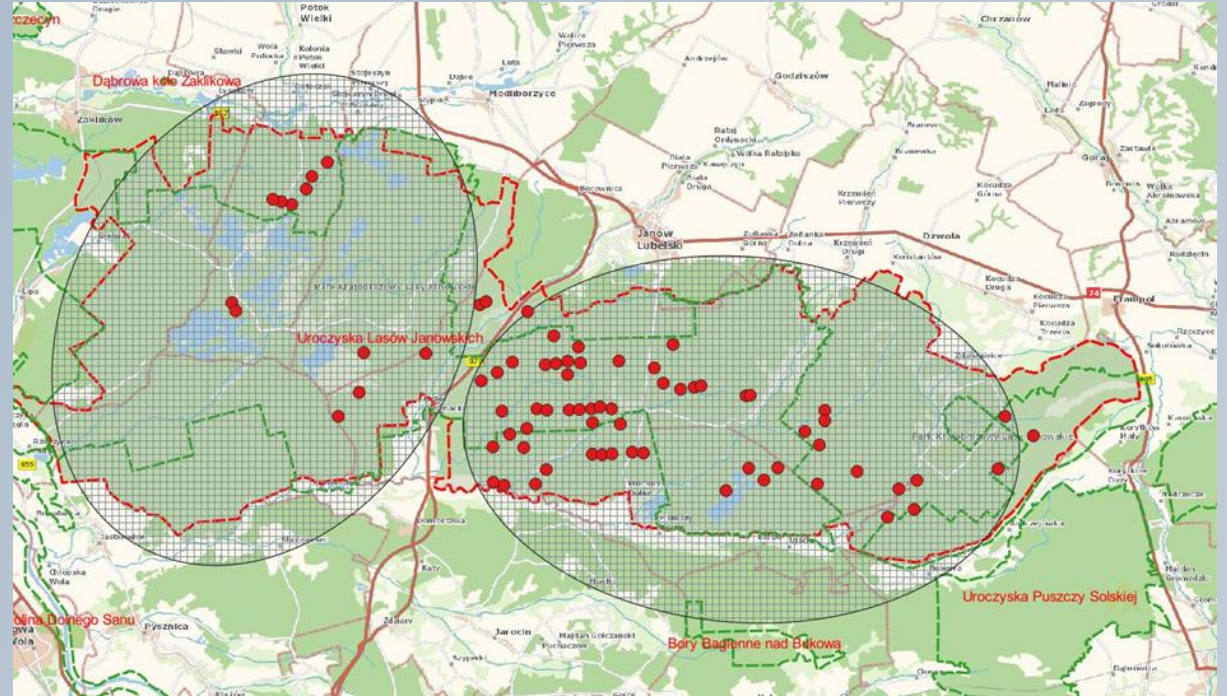
Kręgowce

- **Ryby i kręłouste – 31 gat.** (minóg strumieniowy i koza złotawa OŚ) i 8 gat. chronionych częściowo, np. piekielnica – silnie zagrożona EN, 8 gat. wśród nich: głowacz białopłetwy, miętus, piskorz i różanki – zagrożone VU.
- **Płazy – 11 gat.** ; 6 (ochrona ścisła), pozostałe ochrona częściowa. Najcenniejszy gat. – kumak nizinny – VU, 2 gat. ze wskazaniem ochrony czynnej.
- **Gady – 6 gat.** (3 jaszczurki, 3 węże) – gniewosz plamisty pod ochroną ścisłą, pozostałe pod ochroną częściową.
- **Ptaki – ? Do uzupełnienia**
- **po badaniach w sezonie zimowym i wiosennym.**

Kręgowce

- **Ssaki – 36 gat.** objętych obecnie ochroną ścisłą, wśród nich wszystkie nietoperze (17 gat.), żubr, wilk i ryś oraz smużka i orzesznica. Pozostałe gatunki są objęte ochroną częściową, w obu grupach często zalecana jest ochrona czynna. 20 gat. znajduje się w załącznikach II lub IV Dyrektywy Rady Europy z 1992 r. 12 wpisanych jest obecnie na listę gatunków łownych, wśród nich łoś objęty całoroczną ochroną (wg stanu prawnego z października 2025 r.).
- Do najcenniejszych należy zaliczyć dziko żyjące: nietoperze, wilka (2 watahy), rysia oraz introdukowanego żubra i unikalną w skali kraju hodowlę konika biłgorajskiego.

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dla zwierząt

- Wycinka starych, obumierających i dziuplastych drzew. Usuwanie i wywożenie z lasów gospodarczych martwego drewna.
- Intensyfikacja upraw łąkowych pod względem ich wydajności powiązane z pełną mechanizacją prac
- Procesy sukcesyjne zachodzące głównie na obszarach łąk kośnych i nieużytkach - zajmowanie terenu przez rośliny inwazyjne.
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych nawozami sztucznymi i środkami ochrony roślin prowadzące do zmiany chemizmu wody.
- Prace regulacyjne w dolinach rzecznych, likwidacja oczek wodnych, starorzeczy, likwidacja tam bobrowych.
- Rozbudowa sieci dróg - rozdzielenie populacji i ograniczenie migracji osobników między populacjami, zagrożenie dla migrujących płazów i wygrzewających się gadów poprzez bezpośrednie zwiększenie śmiertelności.
- Rozproszona zabudowa, grodzenie posesji, wywożenie odpadów z gospodarstw domowych do lasu lub na nieużytki.

Propozycje odpowiedzi na zidentyfikowane zagrożenia

- Promowanie ekstensywnych metod rolniczych w celu zachowania urozmaiconej struktury krajobrazu obszarów rolnych, Propagowanie rolnictwa ekologicznego, z wykorzystaniem biologicznych metod ochrony roślin.
- Wspieranie ekstensywnej gospodarki łąkowej i wykaszania (wypasu) otwartych użytków zielonych.
- Ograniczenie zabiegów melioracyjnych jak również edukacja społeczeństwa w zakresie roli i znaczenia śródpolnych zbiorników i oczek wodnych.
- Ograniczenie wycinki drzew w sezonie rozrodczym ssaków, jak również próba ograniczenia możliwości rozwoju dalszej infrastruktury leśnej i rekreacyjnej, szczególnie w miejscach cennych przyrodniczo
- Pozostawianie tzw. drzew biocenotycznych w lasach gospodarczych. Zaniechanie wycinki wolno stojących drzew jako drzew gniazdowych i czatowni.
- Prawidłowe planowanie i wykonawstwo inwestycji związanych z modernizacją i budową dróg – budowa przepustów dla płazów. Stosowanie płotków zabezpieczających w okresie migracji, rozmieszczanie tablic informacyjnych
- Ograniczenie zaśmiecenia poprzez umieszczanie tablic ostrzegawczych i prowadzenie akcji oczyszczających środowisko. Stosowanie działań prewencyjnych i edukacyjnych.
- Edukacja w zakresie walorów przyrodniczych, kulturowych, rekreacyjnych PKLJ.

Cele do osiągnięcia w wyniku realizacji Planu ochrony (*ocena wstępna do dyskusji*)

- Kontynuowanie przebudowy drzewostanów zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasu
- Powstrzymanie rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych (nawłóć, dąb czerwony, czeremcha amerykańska) poprzez zabiegi aktywnej ochrony.
- Eliminacja nielegalnego poruszania się pojazdami mechanicznymi poza drogami publicznymi
- Ograniczenie nadmiernego wędkarstwa, łowiectwa, kłusownictwa, zaśmiecania poprzez akcje informacyjne i działania edukacyjne dla mieszkańców i gości odwiedzających Park.
- Opracowanie i wdrożenie programu monitoringu gatunków rzadkich i zagrożonych, a także gatunków inwazyjnych, stanowiących zagrożenie dla rodzimej różnorodności biologicznej oraz gatunków konfliktowych

Zagadnienia do dyskusji w kolejnych etapach prac nad Planem ochrony

- Objęcie ochroną rezerwatową Bagna Rakowskiego wraz z otaczającymi go lasami (lasy prywatne)
- Przeciwdziałanie skutkom ocieplenia klimatu i suszy hydrologicznej poprzez retencję wody opadowej, likwidację rowów melioracyjnych lub zaniechanie budowy nowych, co przełoży się na zachowanie terenów rozrodu i żerowania płazów, ptaków związanych ze środowiskami wilgotnymi.
- Ograniczenie osuszania obszarów leśnych i utrzymywanie jak największej powierzchni podmokłych siedlisk w lasach, w tym również zbiorników powstających w wyniku działalności bobrów.
- Ograniczenie śmiertelności migrujących zwierząt na drogach kołowych, w tym zwłaszcza w miejscach o stwierdzonej zwiększonej śmiertelności, poprzez budowę przejść pod lub nad drogami.